

БАЊАЛУЧКИ
ЦЕНТАР ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Ime propisa: Konvencija o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka

Datum donošenja: 20. decembar 2006. godine

Donosilac: Ujedinjene nacije

KONVENCIJA O ZAŠTITI SVIH LICA OD PRISILNIH NESTANAKA

Države ugovornice ove konvencije,

Imajući u vidu obavezu država prema Povelji Ujedinjenih nacija da unapređuju poštovanje i pridržavanje ljudskih prava i osnovnih sloboda svuda u svetu,

S obzirom na Opštu deklaraciju o pravima čoveka,

Podsećajući na Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, na druge međunarodne instrumente u oblasti ljudskih prava, humanitarnog prava i međunarodnog krivičnog prava,

Podsećajući takođe na Deklaraciju o zaštiti svih lica od prisilnog nestanka koju je usvojila Generalna skupština Ujedinjenih nacija u svojoj rezoluciji 47/133 od 18. decembra 1992,

Svesne krajnje ozbiljnosti prisilnog nestanka koji predstavlja zločin i, u nekim okolnostima definisanim u međunarodnom pravu, zločin protiv čovečnosti,

Odlučne da spreče prisilni nestanak i da se bore protiv nekažnjavanja zločina prisilnog nestanka,

Imajući u vidu prava lica da ne bude podvrgnuto prisilnom nestanku, pravo žrtve na pravdu i naknadu,

Potvrđujući pravo svake žrtve da zna istinu o okolnostima prisilnog nestanka i sudbinu nestalog lica, pravo na slobodu da zahteva, dobije i saopšti informacije s tim u vezi,

Saglasile su se o sledećim članovima:

DEO I

Član 1

Niko se neće podvrgavati prisilnom nestanku.

Nikakve izuzetne okolnosti, bilo ratno stanje ili pretnja ratom, unutrašnja politička nestabilnost ili bilo koja druga javna opasnost, se ne mogu navoditi

kao opravdanje za prisilan nestanak.

Član 2

Za svrhe ove konvencije, za "prisilni nestanak" se smatra hapšenje, pritvaranje, otmica ili bilo koji drugi oblik lišavanja slobode od strane državnih organa ili lica ili grupe lica koja postupaju po ovlašćenju, uz podršku ili saglasnost države, nakon čega se odbija da se prizna lišavanje slobode ili se skriva sudbina nestalog lica ili mesto na kome se ono nalazi, čime se takvo lice stavlja van zaštite zakona.

Član 3

Svaka država ugovornica preduzima odgovarajuće mere kako bi sprovela istragu dela definisanih u članu 2. koje izvrše lica ili grupa lica koja postupaju bez ovlašćenja, podrške ili saglasnosti države i odgovorne privela pravdi.

Član 4

Svaka država ugovornica preduzima neophodne mere kako bi obezbedila da prisilni nestanak bude krivično delo prema njenom krivičnom zakonu.

Član 5

Široko rasprostranjena ili sistematska praksa prisilnih nestanaka predstavlja zločin protiv čovečnosti kako se definiše u važećem međunarodnom pravu i proizvodi posledice predviđene prema takvom važećem međunarodnom pravu.

Član 6

1. Svaka država članica preduzima neophodne mere da krivično odgovornim smatra bar:

(a) bilo koje lice koje izvrši, naredi, zagovara ili izazove izvršenje, pokušaje izvršenja, saučestvuje ili učestvuje u prisilnom nestanku;

(b) nadređeno lice koje je:

(i) znalo ili svesno ignorisalo informacije koje su jasno ukazivale da podređena lica pod njegovom efektivnom nadležnošću ili kontrolom vrše ili se spremaju da izvrše zločin prisilnog nestanka;

(ii) imalo efektivnu odgovornost ili kontrolu aktivnosti koje su se ticale prisilnog nestanka; i

(iii) nije preduzelo sve neophodne i razumne mere u okviru svog ovlašćenja da

spreči ili zaustavi izvršenje prisilnog nestanka ili nije prosledilo taj predmet na istragu i krivično gonjenje nadležnim organima;

(v) gornja tačka (b) ne utiče na više standarde odgovornosti koji se primenjuju po međunarodnom pravu na vojnog komandanta ili lice koje efektivno vrši dužnost vojnog komandanta.

2. Ne može se navesti nijedno naređenje ili instrukcija bilo kog organa javne vlasti, bilo da je civilni ili vojni ili neki drugi, kao opravdanje za krivično delo prisilnog nestanka.

Član 7

1. Svaka država ugovornica kažnjava krivično delo prisilnog nestanka odgovarajućim kaznama koje uzimaju u obzir njegovu krajnju ozbiljnost.

2. Svaka država ugovornica može ustanoviti:

(a) olakšavajuće okolnosti, naročito za lica koja, pošto su bila uključena u izvršenje prisilnog nestanka, efikasno doprinesu da se nestalo lice vrati živo ili omoguće da se razjasne slučajevi prisilnog nestanka ili da se identifikuju počinioci prisilnog nestanka;

(b) bez povrede drugih krivičnih postupaka, otežavajuće okolnosti, naročito u slučaju smrti nestalog lica ili izvršenja prisilnog nestanka u pogledu trudnica, maloletnih lica, lica s invaliditetom ili drugih posebno ugroženih lica.

Član 8

Bez povrede člana 5,

1. Država ugovornica koja predviđa zastarevanje u pogledu prisilnog nestanka preduzima neophodne mere kako bi se obezbedilo da period pre zastarevanja krivičnog postupka:

(a) traje dugo i da je srazmeran krajnjoj ozbiljnosti ovog krivičnog dela;

(b) počinje od momenta kada se krivično delo prisilnog nestanka završi, vodeći računa o njegovoj trajnoj prirodi.

2. Svaka država ugovornica garantuje pravo žrtve prisilnog nestanka na efikasan pravni lek tokom perioda pre zastarevanja.

Član 9

1. Svaka država ugovornica preuzima neophodne mere kako bi ustanovila svoju nadležnost nad krivičnim delom prisilnog nestanka:

(a) Kada je krivično delo izvršeno na bilo kojoj teritoriji pod njenom jurisdikcijom ili na brodu ili avionu registrovanom na tu državu;

(b) Kada je navodni počinitelj neko od njenih državljanina; i

(v) Kada je nestalo lice neko od njenih državljanina, a država ugovornica to smatra adekvatnim.

2. Svaka država ugovornica isto tako preuzima one mere koje mogu biti neophodne kako bi ustanovila nadležnost nad krivičnim delom prisilnog nestanka kada se navodni počinitelj nalazi na bilo kojoj teritoriji pod njenom jurisdikcijom ukoliko ga ne izruči ili preda drugoj državi u skladu sa svojim međunarodnim obavezama ili ga ne preda međunarodnom krivičnom tribunalu čiju je jurisdikciju priznala.

3. Ova konvencija ne isključuje dodatnu krivičnu jurisdikciju koja se vrši u skladu sa nacionalnim zakonom.

Član 10

1. Pošto se nakon razmatranja informacija koje joj stoje na raspolaganju uveri da okolnosti tako nalažu, bilo koja država ugovornica na čijoj se teritoriji nalazi lice osumnjičeno da je izvršilo krivično delo prisilnog nestanka privodi takvo lice ili preuzima druge zakonske mere koje su neophodne da bi se obezbedilo njegovo prisustvo. Privođenje i druge zakonske mere su predviđene zakonom te države ugovornice, ali se mogu zadržati samo onoliko vremena koliko je neophodno da se obezbedi da lice bude prisutno krivičnom postupku, postupku predaje ili izručenju.

2. Država ugovornica koja je preuzela mere iz stav 1. ovog člana odmah sprovodi preliminarne istrage kako bi se ustanovile činjenice. Ona obaveštava državu ugovornicu iz člana 9. stav 1, o merama koje je preuzela u skladu sa stavom 1. ovog člana, uključujući pritvor i okolnosti koje nalažu pritvor, i o nalazima svojih preliminarne istrage, stavljajući do znanja da li namerava da vrši svoju jurisdikciju.

3. Bilo koje lice privedeno u skladu sa stavom 1. ovog člana može odmah komunicirati sa najbližim odgovarajućim predstavnikom države čiji je ono državljanin ili, ako je lice bez državljanstva, sa predstavnikom države u kojoj obično boravi.

Član 11

1. Ako se na teritoriji koja je pod njenom jurisdikcijom nađe lice koje je navodno izvršilo krivično delo prisilnog nestanka, država ugovornica, ukoliko ne izruči to lice ili ga ne preda drugoj državi u skladu sa svojim međunarodnim obavezama ili ga ne preda međunarodnom krivičnom tribunalu čiju je jurisdikciju priznala, predaje slučaj svojim nadležnim organima vlasti u cilju krivičnog gonjenja.
2. Ti organi vlasti donose odluku na isti način kao i u slučaju bilo kog običnog krivičnog dela ozbiljne prirode prema zakonu države ugovornice. U slučajevima iz člana 9. stav 2. standardi dokaza koji su potrebni za krivično gonjenje i osudu nisu ni na koji način manje strogi nego standardi koji se primenjuju u slučajevima iz člana 9. stav 1.
3. Bilo kom licu prema kome se pokrene postupak u vezi s krivičnim delom prisilnog nestanka se garantuje pravično postupanje u svim fazama postupka. Bilo kom licu kome se sudi za krivično delo prisilnog nestanka pruži će se mogućnost da mu se pravično sudi pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ili tribunalom ustanovljenim zakonom.

Član 12

1. Svaka strana ugovornica se stara da bilo koji pojedinac koji tvrdi da je neko lice podvrgnuto prisilnom nestanku ima pravo da iznese činjenice nadležnim organima vlasti koji će hitno i nepristrasno ispitati navode i ukoliko je potrebno, bez odlaganja sprovesti detaljnu i nepristrasnu istragu. Preduzeće se, ukoliko je potrebno, odgovarajući koraci kako bi se obezbedilo da podnosilac prijave, svedoci, rođaci nestalog lica i njihov branilac, kao i lica koja učestvuju u istrazi, budu zaštićeni od svakog maltretiranja ili zastrašivanja zbog prijave ili bilo kakvih dokaza koje su dali.
2. Ukoliko postoji razumna osnova da se veruje da je lice podvrgnuto prisilnom nestanku, organi vlasti iz stava 1 ovog člana sprovode istragu čak i ako ne postoji formalna prijava.
3. Svaka država ugovornica se stara da organi vlasti i iz stava 1. ovog člana:
 - (a) imaju neophodna ovlašćenja i sredstva za efikasno sprovođenje istrage, uključujući pristup dokumentaciji i drugim informacijama relevantnim za istragu.
 - (b) imaju pristup, ako je potrebno uz prethodno odobrenje sudskog organa koji donosi hitnu odluku u vezi s tim predmetom, bilo kom mestu pritvora ili bilo kom drugom mestu za koje postoji razumna osnova da se veruje da nestalo lice može biti u njemu.

4. Svaka država ugovornica preduzima neophodne mere da spreči i sankcioniše dela koja ometaju sprovođenje istrage. Ona se posebno stara da lica osumnjičena da su izvršila krivično delo prisilnog nestanka ne budu u situaciji da utiču na sprovođenje istrage putem pritiska ili dela zastrašivanja ili odmazde usmerenih na podnosioca prijave, svedoke, rođake nestalog lica ili njihovog branioca ili na lica koja učestvuju u istrazi.

Član 13

1. Za svrhe izručenja između država ugovornica, krivično delo prisilnog nestanka se ne smatra političkim delom ili delom povezanim s političkim delom ili delom inspirisanim političkim motivima. Shodno tome, zahtev za izručenje zasnovan na takvom krivičnom delu se ne može odbiti samo na toj osnovi.

2. Krivično delo prisilnog nestanka se smatra uključenim kao krivično delo za koje je predviđeno izručenje u bilo koji ugovor o izručenju koji postoji između država ugovornica pre stupanja na snagu ove konvencije.

3. Države ugovornice se obavezuju da uključe krivično delo prisilnog nestanka kao krivično delo za koje je predviđeno izručenje u bilo koji ugovor o izručenju koji se između njih naknadno zaključi.

4. Ako država ugovornica koja izručuje uslovljava postojanjem ugovora primi zahtev za izručenje od druge države ugovornice s kojom nema ugovor o izručenju, ona može smatrati ovu konvenciju neophodnom pravnom osnovom za izručenje u pogledu krivičnog dela prisilnog nestanka.

5. Države ugovornice koje ne uslovljavaju izručuje postojanjem ugovora priznaju krivično delo prisilnog nestanka kao krivično delo za koje se između njih vrši izručenje.

6. U svim slučajevima izručenje podleže uslovima predviđenim zakonom zamoljene države ugovornice ili ugovora o izručenju koji se primenjuju, uključujući naročito, uslove koji se odnose na zahtev za minimalnu kaznu radi izručenja i na osnovu koje zamoljena država ugovornica može odbiti izručuje ili je podvrgnuti određenim uslovima.

7. Nijedna odredba ove konvencije se neće tumačiti kao nametanje obaveze izručenja ako zamoljena država ugovornica osnovano sumnja da je zahtev upućen u cilju krivičnog gonjenja ili kažnjavanja lica zbog pola, rase, vere, nacionalnosti, etničkog porekla, političkih mišljenja ili članstva tog lica u određenoj socijalnoj grupi, ili da bi ispunjenje zahteva nanelo štetu tom licu iz bilo kog od ovih razloga.

Član 14

1. Države ugovornice pružaju jedna drugoj najveći stepen međusobne pravne pomoći u vezi sa krivičnim postupkom pokrenutim u pogledu krivičnog dela prisilnog nestanka, uključujući podnošenje svih dokaza koje imaju na raspolaganju a koji su neophodni za postupak.

2. Takva međusobna pravna pomoć podleže uslovima predviđenim domaćim zakonom zamoljene države ugovornice ili ugovora o pružanju međusobne pravne pomoći koji se primenjuju, uključujući naročito, uslove u vezi sa osnovom na bazi koje zamoljena država ugovornica može odbiti da pruži uzajamnu pravnu pomoć ili je može podvrgnuti uslovima.

Član 15

Države ugovornice međusobno saraduju i obezbeđuju jedna drugoj međusobnu pomoć u najvećoj mogućoj meri u cilju pružanja pomoći žrtvama prisilnog nestanka i traganju za, pronalaženju i oslobađanju nestalih lica i, u slučaju smrti, i u njihovom ekshumiranju i identifikovanju, kao i vraćanju njihovih posmrtnih ostataka.

Član 16

1. Nijedna država ugovornica neće proterati, vratiti ("udaljiti"), predati ili izvršiti izručenje lica drugoj državi ukoliko postoji dovoljno osnovana sumnja da bi ono moglo biti u opasnosti da bude podvrgnuto prisilnom nestanku.

2. Za potrebe utvrđivanja da li postoji takva sumnja, nadležni organi uzimaju u obzir sva relevantne mogućnosti, uključujući, ukoliko je primenljivo, postojanje u odnosnoj državi dosledne prakse grubih, flagrantnih ili masovnih kršenja ljudskih prava ili ozbiljnih povreda međunarodnog humanitarnog prava.

Član 17

1. Nijedno lice se neće držati u tajnom pritvoru.

2. Bez štete po druge međunarodne obaveze države ugovornice u pogledu lišavanja nje slobode, svaka država ugovornica će u svom zakonodavstvu:

(a) ustanoviti uslove na osnovu kojih se može izdati nalog za lišavanje slobode;

(b) navesti one organe vlasti koji su ovlašćeni da nalože lišavanje slobode;

(v) garantovati da će svako lice lišeno slobode biti pritvoreno jedino u zvanično priznatim mestima za lišavanje slobode pod nadzorom;

(g) garantovati da će svako lice lišeno slobode imati pravo da komunicira i da prima posete svoje porodice, branioca ili bilo kog drugog lica po svom izboru, isključivo prema uslovima ustanovljenim zakonom ili, ako je ono stranac, da komunicira sa svojim konzularnim organima, u skladu sa važećim međunarodnim pravom;

(d) garantovati pristup nadležnim i zakonski ovlašćenim organima i institucijama, mestima na kojima se nalaze lica lišena slobode ukoliko je to potrebno uz prethodno odobrenje sudskih organa;

(đ) garantovati da će bilo koje lice lišeno slobode ili, u slučaju kada se sumnja na prisilan nestanak, s obzirom da lice lišeno slobode nije u mogućnosti da koristi ovo pravo, bilo koja lica sa legitimnim interesom, kao što su rođaci lica lišenog slobode, njihovi predstavnici ili njihov branilac, u svim okolnostima imati pravo na postupak pred sudom kako bi sud doneo odluku bez odlaganja o zakonitosti lišavanja slobode i naredio oslobađanje tog lica ako njegovo lišavanje slobode nije zakonito.

3. Svaka država ugovornica obezbeđuje sačinjavanje i čuvanje jedne ili više ažuriranih zvaničnih evidencija i/ili podataka o licima lišenim slobode, koji se, po zahtevu, ekspeditivno stavljaju na raspolaganje svakom sudskom ili nekom drugom nadležnom organu ili instituciji koja je u tu svrhu ovlašćena zakonom odnosne države ugovornice ili bilo koji m drugim relevantnim međunarodnim pravnim instrumentom čiji je odnosna država članica. One kao minimum sadrže sledeće informacije:

(a) identitet lica koje je lišeno slobode;

(b) datum, vreme i mesto na kome je lice lišeno slobode i identitet organa vlasti koji je lice lišilo slobode;

(v) organ vlasti koji je naložio lišavanje slobode i o snovu za lišavanje slobode;

(g) organ vlasti koji je nadležan za nadgledanje lišavanja slobode;

(d) mesto lišavanja slobode, datum i vreme prijema na mesto lišavanja slobode i organ vlasti nadležan za mesto lišavanja slobode;

(đ) podaci koji se odnose na zdravstveno stanje lica lišenog slobode;

(e) u slučaju smrti za vreme lišavanja slobode, okolnosti i uzrok smrti i odredište posmrtnih ostataka;

(ž) datum i vreme oslobađanja ili prebacivanja na drugo mesto pritvora, odredište i organ vlasti nadležan za transfer.

Član 18

1. U skladu sa članovima 19. i 20. svaka država ugovornica garantuje bilo kom licu sa legitimnim interesom za ovu informaciju, kao što su rođaci lica lišenog slobode, njihovi predstavnici ili njihov branilac, pristup bar sledećim informacijama:

(a) organ vlasti koji je naložio lišavanje slobode;

(b) datum, vreme i mesto na kome je lice lišeno slobode i primljeno na mesto lišavanja slobode;

(v) organ nadležan za nadgledanje lišavanja slobode;

(g) boravište lica koje je lišeno slobode, uključujući, u slučaju transfera na drugo mesto lišavanja slobode, odredište i organ koji je nadležan za transfer;

(d) datum, vreme i mesto oslobađanja;

(đ) podatke u vezi sa zdravstvenim stanjem lica lišenog slobode;

(e) u slučaju smrti za vreme lišavanja slobode, okolnosti i uzrok smrti i odredište posmrtnih ostataka.

2. Adekvatne mere se preduzimaju, ukoliko je neophodno da se zaštite lica iz stava 1. ovog člana kao i lica koja učestvuju u istrazi od bilo kakvog maltretiranja, zastrašivanja ili sankcija zbog traženja informacija u vezi sa licem lišenim slobode.

Član 19

1. Informacije lične prirode, uključujući medicinske i genetičke podatke, koje se sakupe i/ili dostave u okviru traganja za nestalim licem ne koriste se i ne stavljaju na raspolaganje u svrhe koje nisu traganje za nestalim licima. To se ne odnosi na korišćenje takvih informacija u krivičnim postupcima koji se odnose na krivično delo prisilnog nestanka ili na korišćenje prava na odštetu.

2. Sakupljanje, obrada, korišćenje i čuvanje informacija lične prirode, uključujući medicinske i genetičke podatke, ne krše niti imaju efekat kršenja ljudskih prava, osnovnih sloboda ili ljudskog dostojanstva pojedinca.

Član 20

1. Samo ukoliko je lice zaštićeno zakonom a lišavanje slobode predmet sudske kontrole može se izuzetno pravo na informaciju iz člana 18. ograničiti, ukoliko je to strogo neophodno i ukoliko je to predviđeno zakonom, i ako bi prenos informacije

imao negativan efekat na privatnost ili bezbednost tog lica, ometao krivičnu istragu ili iz nekih drugih jednako važnih razloga u skladu sa zakonom i važe ćim međunarodnom pravom i ciljevima ove konvencije. Ni u kom slučaju neće biti ograničenja prava na informaciju iz člana 18. koja bi mogla predstavljati postupanje definisano u članu 2. ili biti kršenje člana 17. stav 1.

2. Bez prejudiciranja eventualne zakonitosti lišavanja lica slobode, države ugovornice garantuju licima iz člana 18. stav 1. pravo na brz i efikasan sudski lek kao sredstvo sticanja, bez odlaganja, informacije iz člana 18. stav 1. Ovo pravo na lek se ne može ukinut i ili ograničiti u bilo kojim okolnostima.

Član 21

Svaka država ugovornica preduzima neophodne mere ka ko bi obezbedila da se lica lišena slobode puste na slobodu na način koji omogućava pouzdanu proveru da su ona stvarno puštena na slobodu. Svaka država ugovornica tako će preduzima neophodne mere kako bi osigurala fizički integritet takvih lica i mogućnost da oni u potpunosti koriste svoja prava u vreme njihovog puštanja na slobodu, bez štete po bilo kakve obaveze kojima ta lica mogu da podležu prema nacionalnom zakonu.

Član 22

Bez štete po član 6. svaka država ugovornica preduzima neophodne mere kako bi sprečavala i sankcionisala sledeće ponašanje:

(a) odlaganje ili opstrukciju lekova iz člana 17. stav 2. pod (đ) i člana 20. stav 2;
(b) nevođenje evidencije o lišavanju bilo kog lica slobode ili evidentiranje bilo koje informacije za koju je službenik zadužen za zvani čnu evidenciju znao ili je trebalo da zna da je netačna;

(v) odbijanje davanja informacija o lišavanju slobode lica ili davanje netačnih informacija iako su zakonski uslovi za davanje takve informacije ispunjeni.

Član 23

1. Svaka država ugovornica se stara da obuka osoblj a za sprovođenje zakona, građanskih ili vojnih, medicinskog osoblja, državnih službenika i drugih lica koja mogu učestvovati u pritvaranju ili postupanju prema licima lišenim slobode, uključi neophodnu edukaciju i informisanje o relevantnim odredbama ove konvencije u cilju:

(a) sprečavanja umešanosti tih službenika u prisilne nestank e;

(b) isticanja značaja sprečavanja i sprovođenja istraga u vezi s prisilnim nestancima;

(v) obezbeđenja priznavanja hitne potrebe za rešavanjem slučajeva prisilnog nestanka.

2. Svaka država članica se stara da se zabrane naređenja ili instrukcije koji propisuju, odobravaju ili podstiču prisilne nestanke. Svaka država ugovornica garantuje da lice koje odbije da izvrši takvu naredbu neće biti kažnjeno.

3. Svaka država ugovornica preduzima neophodne mere kako bi obezbedila da lica iz stava

1 ovog člana, koja imaju razloga da veruju da je izvršen ili da se planira prisilan nestanak, to prijave svojim nadležnima i, ukoliko je neophodno, nadležnim organima vlasti ili telima kojima su data ovlašćenja uvida ili pravnog leka.

Član 24

1. Za svrhe ove konvencije termin "žrtva" označava nestalo lice i bilo kog pojedinca koji je pretrpeo štetu kao direktnu posledicu prisilnog nestanka.

2. Svaka žrtva ima pravo da zna istinu u vezi s okolnostima prisilnog nestanka, napretkom i rezultatima istrage i sudbinom nestalog lica. Svaka država članica preduzima adekvatne mere u tom pogledu.

3. Svaka država članica preduzima sve adekvatne mere u cilju traganja, pronalaženja i oslobađanja nestalih lica i, u slučaju smrti, pronalaženja, odavanja po časti i vraćanja posmrtnih ostataka.

4. Svaka država ugovornica obezbeđuje u svom pravnom sistemu da žrtve prisilnog nestanka imaju pravo na odštetu i brzu, pravičnu i adekvatnu nadoknadu.

5. Pravo na odštetu iz stava 4. ovog člana pokriva materijalnu i moralnu štetu i, ukoliko to odgovara, druge oblike odštete kao što su:

(a) povraćaj;

(b) rehabilitacija;

(v) zadovoljenje, uključujući povraćaj dostojanstva i ugleda;

(g) garancije da se to neće ponoviti.

6. Bez štete po obavezu da se nastavi sa istragom sve dok se ne razjasni sudbina nestalog lica, svaka država ugovornica preduzima adekvatne mere u vezi sa zakonskom situacijom nestalih lica čija sudbina nije razjašnjena i situacijom njihovih rođaka, u oblastima kao što su socijalno blagostanje, finansijska pitanja, porodični zakon i vlasnička prava.

7. Svaka država ugovornica garantuje pravo na osnivanje i slobodno učestvovanje u organizacijama i udruženjima koja pokušavaju da ustanove okolnosti prisilnih nestanaka i sudbinu nestalih lica i da pruže pomoć žrtvama prisilnog nestanka.

Član 25

1. Svaka država ugovornica preduzima neophodne mere u cilju sprečavanja i kažnjavanja u skladu sa njenim krivičnim zakonom:

(a) nelegalno uklanjanje dece koja su podvrgnuta prisilnom nestanku, dece čiji su otac, majka ili zakonski staratelj podvrgnuti prisilnom nestanku ili dece rođene za vreme zatočeništva majke koja je podvrgnuta prisilnom nestanku;

(b) falsifikovanja, skrivanja ili uništavanja dokumenata koja dokazuju stvarni identitet dece iz gornje tačke (a).

2. Svaka država ugovornica preduzima neophodne mere traganja i utvrđivanja identiteta dece iz stava 1 (a) ovog člana i njihovog vraćanja porodicama kojima pripadaju u skladu sa zakonskom procedurom i važećim međunarodnim sporazumima.

3. Svaka država članica pomaže drugoj u traganju, identifikovanju i pronalaženju dece iz stava 1 (a) ovog člana.

4. S obzirom na potrebu da se zaštite najbolji interesi dece iz stava 1 (a) ovog člana i njihovog prava da sačuvaju ili ponovo utvrde svoj identitet, uključujući nacionalnost, ime i porodične odnose u skladu sa zakonom, države ugovornice koje priznaju sistem usvajanja ili neki drugi oblik zbrinjavanja dece uvešće zakonske procedure u cilju revizije procedure usvajanja ili zbrinjavanja i, ukoliko to odgovara, poništavanja bilo kojeg usvajanja ili zbrinjavanja dece koja su proistekla za vreme prisilnog nestanka.

5. U svim slučajevima, a posebno u svim predmetima koji se odnose na ovaj član, najbolji interes deteta ima prioritetan značaj a dete koje je u stanju da izrazi svoje mišljenje ima pravo da ta mišljenja izrazi slobodno, mišljenjima deteta se daje adekvatna težina u skladu sa starošću i zrelošću deteta.

DEO II

Član 26

1. Komitet za prisilne nestanke (dalje u tekstu "Komitet") se osniva kako bi vršio funkcije predviđene ovom konvencijom. Komitet se sastoji od deset eksperata visokog moralnog karaktera i priznatih stručnosti u oblasti ljudskih prava, koji obavljaju funkciju u ličnom svojstvu i koji su nezavisni i nepristrasni. Članove

Komiteta biraju države ugovornice u skladu s jednakom geografskom zastupljenošću. Uzeće se u obzir i korist učešća u radu Komiteta lica koja imaju odgovarajuće pravno iskustvo, kao i ravnomerna zastupljenost polova.

2. Članovi Komiteta se biraju tajnim glasanjem sa liste lica koje kandiduju države ugovornice od svojih državljana na sastancima država ugovornic a koje u tu svrhu svake dve godine saziva Generalni sekretar Ujedinjenih nacija. Na tim sastancima, na kojima dve trećine država članica čine kvorum, lica koja su izabrana u Komitet biće ona lica koja osvoje najveći broj glasova i apsolutnu većinu glasova predstavnika država ugovornica koje su prisutne i glasaju.

3. Prvi izbori će se održati najkasnije šest meseci nakon datuma st upanja na snagu ove konvencije. Četiri meseca pre datuma svakih izbora, Generalni sekretar Ujedinjenih nacija se obraća pismom državama ugovornicama u kome ih poziva da podnesu svoje kandidature u roku od tri meseca. Generalni sekretar će pripremiti listu svih tako kandidovanih lica po abecednom redu navodeći svaku državu ugovornicu koja je kandidovala svako g kandidata i dostavlja ovaj spisak svim državama ugovornicama.

4. Članovi Komiteta se biraju na mandat od četiri godine. Oni se mogu ponovo birati na još jedan mandat. Međutim, mandat pet članova izabranih na prvim izborima ističe na kraju druge godine; odmah nakon prvih izbora, predsedavajući sastanka iz stava 2. ovog člana određuje žrebom imena tih pet članova.

5. Ako član Komiteta umre ili se povuče ili iz bilo kog drugog razloga ne može da obavlja svoje dužnosti u Komitetu, država ugovornica koja ga je imenovala imenuje u skladu s kriterijumima izloženim u stavu 1. ovog člana drugog kandidata od svojih državljana da odsluži njegov mandat pod uslovom da ve ćina država ugovornica to odobri. Smatra se da je to odobrenje dobijeno ukoliko polovina ili više od polovine država ugovornica ne odgovori negativno u roku od šest nedelja pošto ih o predloženom imenovanju obavesti Generalni sekretar Ujedinjenih nacija.

6. Komitet ustanovljava sopstvena pravila procedure.

7. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija obezbeđuje članovima Komiteta neophodna sredstva, osoblje i kancelarije za efikasno vršenje funkcija. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija saziva prvi sastanak Komiteta.

8. Članovi Komiteta imaju pravo na povlastice, privilegije i imunitete stručnjaka u misijama Ujedinjenih nacija predviđene u relevantnim odeljcima Konvencije o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija.

9. Svaka država ugovornica sara đuje s Komitetom i pomaže njegovim članovima u vršenju mandata u meri predviđenoj funkcijama Komiteta koje je država ugovornica prihvatila.

Član 27

Konferencija država ugovornica će se održati najranije četiri godine, a najkasnije šest godina, nakon stupanja na snagu ove konvencije kako bi se ocenilo funkcionisanje Komiteta i odlučilo, u skladu s procedurom opisanom u članu 44. stav 2. o adekvatnosti prenošenja nadgledanja ove konvencije na neko drugo telo - ne isključujući bilo kakvu mogućnost - u skladu s funkcijama definisanim u članovima 28. do 36.

Član 28

1. U okviru nadležnosti koje ima prema ovoj konvenciji, Komitet saraduje sa svim relevantnim organima, kancelarijama i specijalizovanim agencijama i fondovima Ujedinjenih nacija, ugovornim telima ustanovljenim međunarodnim instrumentima, s posebnim procedurama

Ujedinjenih nacija i s relevantnim regionalnim međuvladinim organizacijama ili telima, kao i sa svim relevantnim državnim institucijama, agencijama ili kancelarijama koje rade na zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka.

2. Dok vrši svoj mandat, Komitet konsultuje druga ugovorna tela ustanovljena relevantnim međunarodnim instrumentima za ljudska prava, posebno Komitetom za ljudska prava ustanovljenim Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima kako bi se obezbedila doslednost njegovih zapažanja i preporuka.

Član 29

1. Svaka država ugovornica podnosi Komitetu preko Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija izveštaj o merama koje je preduzela kako bi sprovela u delo svoje obaveze prema ovoj konvenciji u roku od dve godine od stupanja na snagu ove konvencije za odnosne države ugovornice.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija će ovaj izveštaj staviti na raspolaganje svim državama ugovornicama.

3. Svaki izveštaj razmatra Komitet koji daje komentare, zapažanja ili preporuke koje može smatrati adekvatnim. Komentari, zapažanja ili preporuke se dostavljaju odnosnim državama ugovornicama koje na njih mogu odgovarati na sopstvenu inicijativu ili na zahtev Komiteta.

4. Komitet takođe može zahtevati od država ugovornica da dostave do datne informacije o primeni ove konvencije.

Član 30

1. Zahtev za traganjem i nalaženjem nestalog lica mogu kao hitnu stvar podneti Komitetu rođaci nestalog lica ili njihovi pravni zastupnici, njihovi branioci ili bilo koje lice koje oni ovlaste, kao i bilo koje lice koje ima legitimne interese.
2. Ako Komitet smatra da zahtev za hitnu akciju podnet u skladu sa stavom 1. ovog člana:
 - (a) nije očevidno neosnovan;
 - (b) ne predstavlja zloupotrebu prava podnošenja takvog zahteva;
 - (v) da je već adekvatno podnet odnosnim nadležnim telima država ugovornica, kao što su tela ovlašćena da pokreću istrage, ukoliko takva mogućnost postoji;
 - (g) nije nesaobrazan sa odredbama ove konvencije; i
 - (d) da se isti predmet ne razmatra po nekoj drugoj proceduri međunarodne istrage ili rešenja iste prirode, on traži od odnosnih država ugovornica da mu dostave informacije u vezi sa situacijom lica koja se traže u roku koji odredi Komitet.
3. U svetlu informacija koje odnosna država ugovornica dostavi u skladu sa stavom 2. ovog člana, Komitet može preneti preporuke državi ugovornici, uključujući zahtev da država ugovornica preduzme sve neophodne mere, uključujući privremene mere, da pronađe i zaštiti odnosno lice u skladu s ovom konvencijom i da obavesti Komitet, u određenom roku, o preduzetim merama, uzimajući u obzir hitnost situacije. Komitet će obavestiti lice koje podnosi zahtev za hitnom akcijom o svojim preporukama i informacijama koje mu je dostavila država čim postanu raspoložive.
4. Komitet će nastaviti napore na radu s odnosnim državama ugovornicama sve dok se ne reši sudbina lica za kojim se traga. O svemu se obaveštava lice koje podnosi zahtev.

Član 31

1. Država ugovornica može u vreme potvrđivanja ove konvencije ili u bilo koje vreme posle toga izjaviti da priznaje nadležnost Komiteta da prima i razmatra predstavke od ili u ime pojedinaca pod njenom jurisdikcijom koji tvrde da su žrtve kršenja odredaba ove konvencije od strane te države ugovornice. Komitet ne će prihvatiti bilo kakvu predstavku koja se odnosi na državu ugovornicu koja nije dala takvu izjavu.
2. Komitet će smatrati da je predstavka neprihvatljiva:

(a) ukoliko je predstavka anonimna;

(b) ukoliko predstavka predstavlja zloupotrebu prava podnošenja takvih predstavki ili je nesabrazna s odredbama ove konvencije;

(v) ili se isti predmet razmatra po nekoj drugoj proceduri međunarodne istrage ili rešenja iste prirode; ili ukoliko

(g) nisu iscrpljeni svi raspoloživi doma ċi pravni lekovi. Ovo pravilo se ne primenjuje ukoliko se primena pravnih lekova nerazumno produžava.

3. Ako Komitet smatra da predstavka odgovara zahtevima izloženim u stavu 2. ovog člana, prosleđuje predstavku odnosnoj državi ugovornici uz zahtev da mu dostavi primedbe i komentare u roku koji postavi Komitet.

4. U bilo kom trenutku po prijemu predstavke, a pre nego što se donese odluka o meritumu, Komitet može dostaviti predstavku odnosnoj državi u govornici na hitno razmatranje zahtev da država ugovornica preduzme one privremene mere k oje mogu biti neophodne da bi se izbegla eventualna nepopravljiva šteta žrtvi navodn og nasilja. Ukoliko Komitet koristi ovo diskreciono pravo, to ne znači da je odlučio da je predstavka prihvatljiva ili da je odlučio o njenom meritumu.

5. Komitet održava zatvorene sastanke prilikom razm atranja predstavki shodno ovom članu. On ċe autora predstavke obavestiti o odgovorima koje da odnosna država ugovornica. Pošto odluči da u potpunosti sprovede postupak, o svom stavu obaveštava državu ugovornicu i autora predstavke.

Član 32

Država ugovornica ove konvencije može bilo kad izja viti da priznaje nadležnost Komiteta da prima i razmatra predstavke u kojima jedna država u govornica tvrdi da neka druga država ugovornica ne ispunjava svoje obaveze prema ovoj konvenciji. Komitet neće primati predstavke u vezi s državom ugovornicom koja nije d ala takvu izjavu niti predstavke od države ugovornice koja nije dala takvu izjavu.

Član 33

1. Ako Komitet primi pouzdane informacije koje ukazuju da neka država članica ozbiljno krši odredbe ove konvencije, može, pošto se konsultuje s a odnosnom stranom ugovornicom, zamoliti jednog ili više svojih članova da posete tu državu članicu i da mu bez odlaganja podnesu izveštaj.

2. Komitet obaveštava odnosnu državu ugovornicu pis menim putem da

namerava da organizuje posetu i obaveštava o sastavu delegacije i svrsi posete. Država ugovornica će odgovoriti Komitetu u razumnom roku.

3. Na obrazložen zahtev države ugovornice, Komitet može odlučiti da odloži ili otkáže posetu.

4. Ako se država ugovornica saglasi sa posetom, Komitet i odnosna država ugovornica će zajedno raditi na definisanju modaliteta posete, a država ugovornica stavlja na raspolaganje Komitetu sve pogodnosti koje su potrebne za uspešno okončanje posete.

5. Posle posete, Komitet obaveštava odnosnu državu ugovornicu o svojim zapažanjima i preporukama.

Član 34

Ako Komitet primi informacije za koje mu se učini da sadrže osnovane indikacije da na teritoriji pod jurisdikcijom neke države ugovornice postoji široko rasprostranjena i sistematska praksa prisilnog nestanka, može, pošto o toj situaciji zatraži sve relevantne informacije od odnosne države ugovornice, skrenuti na to pažnju Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija preko Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

Član 35

1. Komitet je nadležan jedino za prisilne nestanke koji su započeti nakon stupanja na snagu ove konvencije.

2. Ako neka država postane ugovornica ove konvencije nakon njenog stupanja na snagu, obaveze te države u pogledu Komiteta odnose se samo na prisilne nestanke koji su započeti nakon stupanja na snagu ove konvencije za odnosnu državu.

Član 36

1. Komitet podnosi godišnji izveštaj o svojim aktivnostima prema ovoj konvenciji državama ugovornicama i Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija.

2. Pre nego što se zapažanje o državi ugovornici ob javi u godišnjem izveštaju, odnosna država ugovornica se unapred obaveštava i daje joj se razuman rok da odgovori. Ta država ugovornica može tražiti da se njeni komentari i zapažanja objave u izveštaju.

DEO III

Član 37

Ništa u ovoj konvenciji ne utiče na bilo koje odredbe koje su efikasnije u zaštiti svih lica od prisilnog nestanka, a koje mogu biti sadržane u:

(a) zakonu države ugovornice;

(b) međunarodnom zakonu koji se primenjuje na tu državu.

Član 38

1. Ova konvencija je otvorena za potpisivanje svim državama članicama Ujedinjenih nacija.

2. Ova konvencija podleže potvrđivanju svih država članica Ujedinjenih nacija. Instrumenti o potvrđivanju se deponuju kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

3. Ova konvencija je otvorena za pristupanje svim državama članicama Ujedinjenih nacija. Pristupanje se realizuje deponovanjem instrumenta o pristupanju kod Generalnog sekretara.

Član 39

1. Ova konvencija stupa na snagu tridesetog dana nakon datuma deponovanja kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija dvadesetog instrumenta o potvrđivanju ili pristupanju.

2. Za svaku državu koja potvrdi ili pristupi ovoj konvenciji nakon deponovanja dvadesetog instrumenta o potvrđivanju ili pristupanju ova konvencija stupa na snagu tridesetog dana nakon datuma deponovanja instrumenta te države o potvrđivanju ili pristupanju.

Član 40

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija obaveštava sve države članice Ujedinjenih nacija i sve države koje su potpisale ili pristupile ovoj konvenciji o sledećem:

(a) potpisima, potvrđivanjima i pristupanjima u skladu s članom 38;

(b) datumu stupanja na snagu ove konvencije u skladu s članom 39.

Član 41

Odredbe ove konvencije se primenjuju na sve delove federalnih država bez bilo kakvih ograničenja ili izuzetaka.

Član 42

1. Bilo kakav spor između dve ili više država ugovornica u vezi s tumačenjem ili primenom ove konvencije koji ne može da se reši putem pregovora ili putem procedura izričito predviđenih u ovoj konvenciji podnosi se na zahtev jedne od njih na arbitražu. Ako u roku od šest meseci od datuma zahteva za arbitražu strane ne budu mogle da se saglase o organizaciji arbitraže, bilo koja od tih strana može uputiti spor Međunarodnom sudu pravde podnošenjem zahteva koji je u skladu sa Statutom Suda.

2. Država može u vreme potpisivanja ili potvrđivanja ove konvencije ili pristupanja Konvenciji izjaviti da se ne smatra obaveznom prema stavu 1. ovog člana. Druge države ugovornice neće biti obavezne prema stavu 1. ovog člana u pogledu države ugovornice koja je dala takvu izjavu.

3. Bilo koja strana ugovornica koja je dala izjavu u skladu sa odredbama stava 2. ovog člana može u bilo kom trenutku povući tu izjavu obaveštavajući o tome Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

Član 43

Ova konvencija ne utiče na odredbe međunarodnog humanitarnog prava, uključujući obaveze visokih strana ugovornica četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. i dva njihova Dodatna protokola od 8. juna 1977. ili na mogućnost koja stoji na raspolaganju bilo kojoj državi ugovornici da ovlasti Međunarodni komitet Crvenog krsta da posećuje mesta pritvora u situacijama koje nisu obuhvaćene međunarodnim humanitarnim pravom.

Član 44

1. Bilo koja država ugovornica ove konvencije može predložiti izmenu i dopunu Konvencije i uputiti je Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Generalni sekretar će potom o predloženoj izmeni i dopuni obavestiti države ugovornice ove konvencije uz zahtev da one stave do znanja da li su za održavanje konferencije država ugovornica kako bi se razmotrilo i glasalo o tom predlogu. U slučaju da se u roku od četiri meseca od datuma takvog obaveštenja bar jedna trećina država ugovornica izjasni u prilog održavanja te konvencije, Generalni sekretar će sazvati konferenciju pod okriljem Ujedinjenih nacija.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija podnosi na usvajanje svim državama

БАЊАЛУЧКИ
ЦЕНТАР ЗА ЉУДСКА ПРАВА

ugovornicama bilo koju izmenu i dopunu usvojenu većinom od dve trećine prisutnih država ugovornica koje glasaju na konferenciji.

3. Izmena i dopuna usvojena u skladu sa stavom 1. ovog člana stupa na snagu kada je dve trećine država ugovornica ove konvencije usvoje u skladu sa svojim ustavnim postupkom.

4. Kada izmene i dopune stupe na snagu, one obavezuju one države ugovornice koje su ih prihvatile, dok druge države ugovornice i dalje obavezuju odredbe ove konvencije i bilo koja prethodna izmena i dopuna koju su prihvatile.

Član 45

1. Ova konvencija, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku jednako verodostojni, deponuje se kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija dostavlja overene primerke ove konvencije svim državama iz člana 38."